

นโยบายการคลังกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามแนวพระพุทธศาสนา* FISCAL POLICY AND NEW PUBLIC MANAGEMENT ACCORDING TO BUDDHISM

ยศ ธนารักษ์โชค

Yos Thanarakchoke

บริษัท สหคิมมอเตอร์ จำกัด

Sahakimmotor Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: yos@sahakimmotor.co.th

บทคัดย่อ

นโยบายการคลังมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการบริหารประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เนื่องจากรัฐต้องบริหารประเทศในภาพรวมที่เกี่ยวกับรายรับรายจ่ายของประเทศ การนำเข้า ส่งออก ทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งส่งผลต่อการเจริญเติบโตของประเทศ แต่ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวควบคุมรายรับรายจ่ายของรัฐ ให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในแต่ละปีงบประมาณ คือ นโยบายการคลัง การที่รัฐปรับทิศทางของนโยบายจะเป็นการควบคุมรายรับรายจ่ายของประเทศให้เกิดความสมดุล ซึ่งจะทำให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญเติบโต มีสภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีความพอเพียงในทางพระพุทธศาสนา รัฐบาลสามารถประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ ให้เกิดความพอเพียง คือ อุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น รู้จักวิธีในการสรรหางบประมาณ เช่น การจัดเก็บภาษี หรือการลงทุน ภายในและต่างประเทศ อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รักษาเงินงบประมาณที่หามาได้อย่างปลอดภัย หรือนำไปลงทุนเพื่อเพิ่มมูลค่า กัลยาณมิตรตา คบคนดีเป็นมิตร คือ ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ที่มีคุณธรรมจริยธรรม สมชีวิตา มีความเป็นอยู่เหมาะสม คือ ใช้งบประมาณให้เกิดความเหมาะสม ตามแผนงบประมาณประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เน้นการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: นโยบายการคลัง; การจัดการภาครัฐแนวใหม่; หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถธรรม

Abstract

Fiscal policy was very important to national administration, especially new public management because the state must manage the country in relation to the country's income and expenditures, imports and exports for both the public and private sectors which affects the growth of the country. However, this was an important factor to control government income and expenditure for spending in each fiscal year. When the government adjusted the policy direction to control the country's income and expenditures to achieve balance which will allow the state to collect the taxes efficiently and result in the country's growth, state will be in better economic condition. In Buddhism, the government can apply the principles of *Diṭṭhadhammikatthadhamma* to increase efficiency in budget management for sufficiency included *Uṭṭhānasampadā*: achievement of diligence, *Ārakkhasampadā*: achievement of protection, *Kalyāṇamittatā*: association with good people, *amajīvitā*: living economically.

Keywords: Fiscal Policy, New Public Management, *Diṭṭhadhammikatthadhamma*

*Received May 25, 2024; Revised July 7, 2024; Accepted July 16, 2024

บทนำ

นโยบายสาธารณะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การบริหาร และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นอกจากนี้นโยบายจะมีความสำคัญต่อการบริหารในองค์กรทั่วไป นโยบายของรัฐ หรือที่เรียกว่า นโยบายสาธารณะ (Public Policy) ยิ่งมีความสำคัญเป็นพิเศษ ทั้งนี้จะเป็นเครื่องชี้ว่าการบริหารงานของคณะผู้บริหารองค์กร นโยบายสาธารณะ เป็นสิ่งที่กำหนดลักษณะการจัดผลประโยชน์ โดยทั่วไปนโยบายสาธารณะมีรากฐานมาจากสภาพปัญหาต่างๆ ของสังคม และเป็นปัญหาที่ประชาชนคาดหวังว่ารัฐจะต้องรับผิดชอบในการแก้ไข ทำให้ปัญหาเหล่านี้เข้าสู่กระบวนการทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างประชาชน (Public) พรรคการเมือง (Political Parties) รัฐสภา (Congress) ตุลาการ (Courts) ระบบราชการ (Bureaucracy) ระบบบริหาร (Executive) และราชการส่วนท้องถิ่น (Local Governments) เป็นต้น สิ่งที่จะต้องพิจารณาก็คือ บุคคลหรือองค์กรต่างๆ ดังกล่าวมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างไร และผลของนโยบายสาธารณะกระทบต่อชีวิตของประชาชนในสังคมอย่างไร และมากน้อยเพียงใด (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2553)

เมื่อมีการจัดตั้งรัฐบาล หลังจากการเลือกตั้ง รัฐบาลจะแถลงนโยบายสาธารณะในด้านต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของประเทศชาติในช่วงที่รัฐบาลชุดนั้นดำรงตำแหน่งและบริหารประเทศ นโยบายสาธารณะที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภาจึงเป็นเสมือนหนึ่งคำมั่นสัญญาที่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลจะบริหารประเทศไปในทิศทางนี้ และนโยบายที่สำคัญที่มีผลต่อนโยบายและการบริหารประเทศด้านอื่น ๆ ก็คือนโยบายการคลัง เพราะเกี่ยวข้องกับงบประมาณภาครัฐ ที่กล่าวว่ามี ความเกี่ยวข้องเนื่องนั้นเนื่องจากการบริหารงานภาครัฐในด้านต่างๆ ก็ต้องใช้งบประมาณจากการจัดสรรของรัฐบาลนั่นเอง ทิศทางของนโยบายการคลังจึงมีผลต่อการบริหารประเทศในด้านต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในส่วนของนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการคลังและงบประมาณของไทยที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงเมื่อคราวจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งแถลงในวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้เน้นการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาใช้จ่ายจากแหล่งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณทั้งในส่วนของเงินกู้และการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนเพื่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งพิจารณาใช้เครื่องมือทางการเงินอื่น ๆ ในการสนับสนุนการดำเนินนโยบายเพื่อลดภาระการลงทุนจากงบประมาณแผ่นดิน และการกู้เงิน ขณะเดียวกันรัฐบาลตระหนักถึงข้อจำกัดด้านรายได้โดยเฉพาะรายได้จากภาษีของประเทศ รัฐบาลจะเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีควบคู่ไปกับการเร่งส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเม็ดเงินดังกล่าวจะกลับเข้าสู่ระบบภาษีที่จะนำไปใช้ในการดำเนินนโยบายต่อไปได้ (รัฐบาลไทย, 2566)

จะเห็นได้ว่าคณะรัฐมนตรีได้ใช้นโยบายการคลังเป็นหลักในการกำหนดทิศทางในการบริหารประเทศ โดยเฉพาะการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก โดยรัฐบาลเป็นผู้อำนวยความสะดวกในลักษณะเดียวกันกับองค์กรเอกชน ด้วยว่าการบริหารประเทศในมิติต่างๆ ก็จะเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณ หากรัฐไม่อาศัยการใช้นโยบายการคลังอย่างรัดกุม จะส่งผลเสียต่อการบริหารจัดการรายรับรายจ่ายของประเทศอย่างแน่นอน และส่งผลต่อเนื่องกับการบริหารงานภาครัฐในส่วนอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ รัฐอาจจะมีผลกีดกันให้ใช้งบประมาณ ของหน่วยงานจากรายได้ของแต่ละท้องถิ่นมากกว่าการใช้จ่ายงบประมาณจากการจัดสรรของรัฐก็เป็นได้

ดังนั้นการดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงการคลังให้บรรลุเป้าหมาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการนำเอาหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือหลักของทิวฏฐัมมีกัตถประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย อุฏฐานสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น) อา

รักษสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการรักษา) กัลยาณมิตตตา (ความเป็นผู้มีเมตตา) และสมชีวิตา (ความเป็นอยู่เหมาะสม) หลักพุทธธรรมนี้จะช่วยส่งเสริมให้การดำเนินนโยบายของกระทรวงการคลังบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายการคลัง

นโยบายการคลังเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในเรื่องสำคัญที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในการจัดเก็บภาษีอากร การตัดสินใจในการใช้จ่ายสาธารณะ การตัดสินใจเกี่ยวกับหนี้สาธารณะ และรวมไปถึงนโยบายการเงิน สาเหตุที่ต้องพิจารณานโยบายการเงินด้วย เนื่องจากหากไม่นำนโยบายการเงินมาพิจารณาด้วยแล้วนั้นจะเป็น ทำให้นโยบายการคลังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการหารายได้ของรัฐบาลจากการเก็บภาษีอากร และการใช้จ่ายของรัฐบาล เท่านั้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่านโยบายการคลังจะเกี่ยวข้องกับนโยบายการเงินด้วย โดยความหมายแล้ว นโยบายการคลัง จะหมายถึง นโยบายการใช้งบประมาณของรัฐ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจมหภาค เช่น เพิ่มระดับการจ้างงาน รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ

เพิ่มระดับการจ้างงาน รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ กระตุ้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ (ธิดารัตน์ สืบชาติ, 2567) หลัก ๆ รัฐบาลจะพิจารณาใช้นโยบายในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบายการคลังแบบขยายตัว เป็นการเพิ่มมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาล และการลดภาษีของรัฐบาล ส่งผลให้ความต้องการรวมของ เศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้รายได้ประชาชาติโดยรวม ในกรณีที่ประเทศชาติ ประสบปัญหาเศรษฐกิจที่กำลังตกต่ำ หรือเงินฝืด รัฐบาลจะใช้นโยบายในลักษณะนี้
2. นโยบายการคลังแบบหดตัว การที่รัฐบาลมีการใช้จ่ายของรัฐบาลลดลง และมีการเรียกเก็บภาษีเพิ่มขึ้น การใช้จ่ายรวมของประชากรในประเทศลดลง ส่งผลให้รายได้ประชาชาติลดลงด้วย และเกิดปัญหาเงินเฟ้อ รัฐบาลจะเลือกใช้นโยบายในลักษณะนี้ในการแก้ไขปัญหา
3. นโยบายการคลังแบบเป็นกลาง การที่รัฐบาลเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ และเก็บภาษีเพิ่มขึ้นในสัดส่วนเท่า ๆ กัน นโยบายการคลังนี้ไม่มีผลต่อการใช้จ่ายรวม ดังนั้นจึงไม่ทำให้รายได้ประชาชาติเกิดการเปลี่ยนแปลง จะเห็นได้ว่า เมื่อสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศที่แตกต่างกันรัฐบาลจะเลือกใช้นโยบายการคลังที่แตกต่างกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ หรืออาจจะเลือกใช้แบบผสมผสานกันทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ โดยที่ผ่านมารัฐได้ให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะดูเหมือนว่าเป็นการใช้นโยบายแบบหดตัว แต่ในขณะเดียวกันได้ยังได้พิจารณาถึงการลงทุนการหาแหล่งทุนหรือการใช้เครื่องมือทางการเงินต่าง ๆ เข้ามาช่วยในขณะเดียวกันก็ยังเน้นการรักษาเสถียรภาพทางการเงินอีกด้วย ซึ่งจะต้องใช้นโยบายการคลังแบบเป็นกลาง เพื่อให้เกิดความสมดุล

การจัดการภาครัฐแนวใหม่

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management; NPM) คือ การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารงานแบบมีอาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการ

สาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดทั้งการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ, 2567)

หลักการสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ จัดการโดยนักวิชาชีพที่ชำนาญการ มีมาตรฐานและการวัดผลงานที่ชัดเจน เน้นการควบคุมผลผลิตที่มากขึ้น แยกหน่วยงานภาครัฐออกเป็นหน่วยย่อย ๆ เปลี่ยนภาครัฐให้แข่งขันกันมากขึ้น เน้นการจัดการตามแบบภาคเอกชน และเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีวินัยและประหยัด (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2553)

แนวความคิดของการจัดการภาครัฐแนวใหม่หรือการจัดการนิยม (Managerialism) ตั้งอยู่บนสมมติฐานของความเป็นสากลของทฤษฎีการบริหารและเทคนิควิธีการจัดการว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งการบริหารรัฐกิจและการบริหารธุรกิจ แนวความคิดดังกล่าวต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิธีการบริหารงานภาครัฐไปจากเดิมที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้าและอาศัยกฎระเบียบเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานทั้งในแง่ผลผลิตและผลลัพธ์และความ

คุ้มค่าของเงิน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้รับบริการ โดยนำเอาเทคนิควิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้มากขึ้น เช่น การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวัดและประเมินผลงาน การบริหารคุณภาพโดยรวม และการรีโอปรับระบบ เป็นต้น (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2553)

องค์ประกอบสำคัญของแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management; NPM) สามารถสรุปได้ คือ

1. นำบทเรียนมาจากการบริหารจัดการของภาคเอกชน
2. การเติบโตทั้งในแง่การสืบทอดด้านการบริหารจัดการในเรื่องที่เป็นสิทธิของตนเองและสิ่งที่พัฒนาจากระบบราชการ หรือหน่วยที่ส่งต่อ เช่น หน่วยงานที่รับนโยบายไปปฏิบัติที่อยู่ห่างไกลจากหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย
3. เน้นในเรื่องบทบาทการเป็นเจ้าของหน่วยงานภายในองค์กรที่เป็นผู้ให้บริการสาธารณะ
4. เน้นในการเรื่องผลผลิตการดำเนินงาน ทั้งผลผลิต และผลลัพธ์ การควบคุม และการประเมินผล การบริหารผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการตรวจสอบ
5. การแยกการจัดบริการสาธารณะจากหน่วยงานพื้นฐานและเน้นเรื่องการจัดการต้นทุน
6. ในกลุ่มประเทศแองโกล-อเมริกา และภูมิภาคออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ การเติบโตขึ้นเนื่องจากใช้หลักการตลาด การแข่งขัน การจ้างเหมาบริการ มีการจัดสรรทรัพยากรและการจัดบริการภายในหน่วยงานที่เป็นผู้ให้บริการ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2553)

สรุปได้ว่าการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นแนวคิดที่เน้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยมีวิธีการในการจัดการที่หลากหลาย เน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก หลักความคุ้มค่า ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ มีลักษณะการดำเนินการที่รวดเร็ว มีความคล่องตัวสูง มีการดำเนินการในลักษณะที่สอดคล้องกับการดำเนินการของภาคเอกชน เพียงแต่มีข้อแตกต่าง คือ เอกชนจัดการเพื่อหวังผลกำไร ส่วนรัฐจัดการเพื่อความคุ้มค่าและประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

การกำหนดนโยบายการคลังที่มีผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่

การกำหนดนโยบายการคลังที่สอดคล้องกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้น เป็นโจทย์ที่ท้าทายสำหรับรัฐบาลเป็นอย่างมาก รัฐบาลแต่ละยุคสมัยต่างก็ใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่เข้ากับบริบทของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ สำหรับนโยบายของรัฐบาลไทย ที่รัฐบาลได้แถลงต่อรัฐสภาในวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมา นั้นรัฐบาลได้วิเคราะห์สภาพของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ปัญหา

ผู้สูงอายุ ปัญหาสวัสดิการสังคมและปัญหาอื่นๆ และได้วิเคราะห์การดำเนินงานของภาครัฐในปัจจุบัน ว่ามีความสอดคล้องกับสภาพสังคมหรือไม่อย่างไร จากนั้นนำมาเป็นข้อกำหนดในการกำหนดนโยบายด้านการคลังที่เน้นในเรื่องของการสร้างเสถียรภาพทางการเงิน การใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า การขยายฐานของเศรษฐกิจ การส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน ด้วยว่ารัฐบาลได้เล็งเห็นปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ปัญหาการพัฒนาการศึกษาที่ยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ ปัญหาด้านกฎหมาย การเมืองและการปกครองที่ความเห็นต่าง การแบ่งแยกทางความคิด การไม่เคารพอัตลักษณ์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทำให้สังคมอยู่ในจุดที่น่ากังวล ข้อกฎหมายที่ไม่ทันต่อสถานการณ์บ้านเมืองกลายเป็นต้นเหตุของอุปสรรคปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน สินบน อาชญากรรม การหลอกลวงฉ้อฉล การพนัน และยาเสพติดที่ทวีความรุนแรงขึ้นจนกลายเป็นความสิ้นหวังของประชาชนที่มีต่อระบบการเมืองและระบบราชการของประเทศไทย (รัฐบาลไทย, 2566)

เมื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องกันระหว่างการกำหนดนโยบายการคลังกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ จะเห็นว่า มีความสอดคล้องกันในระดับหนึ่ง ด้วยว่า รัฐบาลบริหารงานโดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน การสร้างความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชน การพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ การวางระบบการบริหารงานราชการแบบบูรณาการ การส่งเสริมระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองเบาร่วมมือกันระหว่างภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชน การยกระดับความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน และการสร้างความพร้อมของระบบราชการไทยเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในขณะที่นโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการคลังก็เน้นไปในทิศทางเดียวกัน โดยรัฐบาลได้แถลงนโยบายว่าจะดำเนินการอย่างมีเป้าหมายทั้งในด้านการเจริญเติบโต การลดความเหลื่อมล้ำ และการรักษาเสถียรภาพ ให้มีความสำคัญกับกรอบวินัยการเงินการคลังของประเทศอย่างเคร่งครัด และให้ความสำคัญกับเสถียรภาพทางการเงินการคลังของประเทศในด้านการใช้จ่าย (รัฐบาลไทย, 2566)

ที่ผ่านมารัฐบาลได้ใช้โยบายการคลังแผนผสมผสาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บางคราวได้ใช้นโยบายการคลังแบบหด บางคราวใช้แบบขยายตัวและแบบเป็นกลาง ทั้งนี้เพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเงินให้กับประเทศชาติ พัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมืองให้มีความสมดุลกัน

ทฤษฎีธรรมาภิบาล

ทฤษฎีธรรมาภิบาล หรือที่เรียกว่า ทฤษฎีธรรมาภิบาลประโยชน์ 4 คือ ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบันหรือหลักธรรมที่อำนวยความสะดวกในขั้นต้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) หลักธรรมนี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการบริหารงบประมาณภาครัฐ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยหลักฐานนี้พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่สาวกทั้งหลาย ผู้อยู่ครองเรือน ให้รู้จักแสวงหาทรัพย์ และรู้จักวิธีการในการใช้ทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบด้วยหลัก 4 ประการได้แก่

1. อุภุชสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น) คือ การที่รัฐบาล รู้จักวิธีในการสรรหางบประมาณเพื่อมาบริหารประเทศด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดเก็บภาษี หรือการลงทุน ภายในและต่างประเทศ หรือแม้แต่การก่อหนี้สาธารณะเพื่อนำเงินมาใช้ในการบริหารประเทศให้เกิดความสมดุล ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงศักยภาพในการชำระหนี้ด้วย
2. อารักขสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการรักษา) รักษาเงินงบประมาณที่หามาได้อย่างปลอดภัย หรือนำไปลงทุนเพื่อให้เงินมีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะใช้กลไกของรัฐ ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่ให้มีการนำงบประมาณไปใช้ในอกภารกิจหรือนอกวัตถุประสงค์

3. กลัณณมิตตตต (คควมเป็นผูมีมิตตต) คบหรือประสณสร้งครือช่ย กับหน่วยงนท้งภยในและภยนอก ทีมีคุณธรรมจริยธรรม มีมนุษยธรรม ซึ่งสมารถ อำนวยประโยชน์ให้กับภครฐ ในการบริหารประเทศชวยส่งเสริมสนับสนุน ภครฐเกี่ยวกับการหงบประมณและการใช้งบประมณ อย่งถูกต้องให้เป็นไปตมระเบียบของทงรชการ

4. สมชีวิต (คควมเป็นอยู่เหมะสม) ใช้งบประมณให้เกิดคควมเหมะสม กระจายไปตมหน่วยรับงบประมณ ตมแผนงบประมณประจำปี โดยเน้นใช้ตมวัตถุประสงค์เททที่จำเป็น และที่สำคัญจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน และมีความค้คุณค่า (มหวิทยลัยมหจฬลนกรณรชวิทยลัย, 2539)

การประกยท้ใช้หลักทฤษฎีธมมิกัดตลประโยชน์ 4 ประการ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบริหารงบประมณให้เกิดคควมสมดุล มีวิธีการที่เป็นสาระสำคัญ คือ รู้จักวิธีการในการหงบประมณเพื่อนำมาใช้ในการบริหารประเทศ รู้จักรักษางบประมณให้ปลอดภัยและเกิดมูลค่าเพิ่ม สร้งสัมพันธ์ไมตรีกับหน่วยงนหรือประเทศเพื่อนบ้านทีมีคุณธรรมจริยธรรม มีมนุษยธรรม ซึ่งจะท้ให้การบริหารจัดการงบประมณของภครฐมีความพอเพียง เพื่อสร้งความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศต่อไป

นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) คือ เครื่องมือทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลใช้ในการจัดการรายได้และรายจ่ายของรัฐ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจ เช่น การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ และการพัฒนาสังคม โดยในแนวคิดการจัดการภครฐแนวใหม่ (New Public Management) เน้นให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยรัฐบาลควรดเนินการเหมือนภาคเอกชน คำนึงถึงคุณค่าประสิทธิผล และผลลัพธ์ที่วัดผลได้

การน่านโยบายการคลังไปสอดคล้องกับหลัก **ทฤษฎีธมมิกัดตลประโยชน์** ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมประโยชน์ในชีวิตปัจจุบัน สามารถอธิบายได้ดังนี้:

อุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร): ในการวางนโยบายการคลัง รัฐบาลต้องมีการขยันหมั่นเพียรในการจัดเก็บรายได้ การบริหารงบประมณอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาศักยภาพการบริหารการเงินการคลัง โดยใช้ทรัพยากรอย่างค้คุณค่าและสร้งสรรค์ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

อารักขสัมปทา (การรักษาทรัพย์): รัฐบาลต้องมีการจัดการด้านการคลังที่ดี รักษาทรัพย์สินของชาติ และทรัพยากรของประชาชน ใช้งบประมณอย่างระมัดระวัง และป้องกันกรรั่วไหลของงบประมณหรือการทุจริต เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

กลัณณมิตตตต (การคบหากัลยาณมิตร): การจัดการด้านการคลังควรเน้นการทำงานร่วมกับองค์กรและหน่วยงนทีมีคุณธรรม ท้ภครฐและเอกชน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่โปร่งใส และสร้งครือช่ยความร่วมมือที่เข้มแข็งในการพัฒนาประเทศ

สมชีวิต (การเลี้ยงชีพโดยทางที่ชอบ): นโยบายการคลังควรมุ่งเน้นความโปร่งใสและถูกต้องตมหลักศีลธรรม การใช้จ่ายงบประมณและการจัดเก็บภาษีต้องมีความยุติธรรมและเป็นธรรม เพื่อสร้งความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและสร้งเสถียรภาพในระบบเศรษฐกิจ

การบูรณาการแนวคิดนโยบายการคลังกับการจัดการภครฐแนวใหม่ที่สอดคล้องกับหลักทฤษฎีธมมิกัดตลประโยชน์นี้ จะชวยสร้งสังคมทีมีความมั่นคงและยั่งยืน ท้ทงเศรษฐกิจและสังคม โดยเน้นการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยึดมั่นในคุณธรรม

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 ตัวแบบการดำเนินการนโยบายกระทรวงการคลัง

สรุป

นโยบายการคลัง คือ การตัดสินใจในเรื่องสำคัญที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในการจัดเก็บภาษีอากร การตัดสินใจในการใช้จ่ายสาธารณะ การตัดสินใจเกี่ยวกับหนี้สาธารณะ และรวมไปถึงนโยบายการเงิน การใช้ นโยบายการคลังเพื่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่ผ่านมารัฐบาลได้ใช้แนวทางการกำหนดนโยบายที่แตกต่างกัน บางคราวใช้แบบหดตัว บางคราวใช้แบบขยายตัว และบางคราวก็ใช้แบบเป็นกลาง หรือแบบผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับการบริหารประเทศ เมื่อรัฐบาลใช้นโยบายการคลังอย่างใดอย่างหนึ่ง เศรษฐกิจก็จะขยับตัวไปในทิศทางที่รัฐบาลกำหนด และการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีรมมีกัตตธรรม คือ อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น มุ่งมั่นในการหางบประมาณเพื่อบริหารประเทศ อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ จัดเก็บงบประมาณไว้ให้ปลอดภัยและเกิดมูลค่า กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร สานสัมพันธ์กับองค์กรที่มีคุณธรรมจริยธรรม สมชีวิตา มีความเป็นอยู่เหมาะสม ใช้จ่ายงบประมาณเท่าที่จำเป็น และใช้อย่างคุ้มค่า การ

ประยุกต์ใช้ในลักษณะนี้จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ ให้เกิดความพอเพียง เพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเงินของประเทศให้เข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2553). หน่วยที่ 6 แนวทางการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์สมัยใหม่ ในเอกสารการสอนชุดวิชาขอขบข่ายการศึกษาและวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธิดารัตน์ สืบชาติ. (2567). นโยบายการคลัง. สืบค้น 10 เมษายน 2569, จาก <http://pws.npru.ac.th/chanokchone/data/files/นโยบายการคลัง.pdf>
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ. (2567). การจัดการภาครัฐแนวใหม่. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐบาลไทย. (2566). คำแถลงนโยบาย ของ คณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 11 กันยายน 2566. สืบค้น 2 เมษายน 2567. จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details /72078>.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2553). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2553). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

